

A NEW COURSE IN READING PALI

Bài 8.4

Đoạn kinh 6 (KN)

Akkodhano'nupanāhī - amāyo rittapesuṇo;
sa ve tādisako bhikkhu - evaṃ pecca na socati.

Akkodhano'nupanāhī - amāyo rittapesuṇo;
guttadvāro sadā bhikkhu - evaṃ pecca na socati.

Akkodhano'nupanāhī - amāyo rittapesuṇo;
kalyāṇasīlo so bhikkhu - evaṃ pecca na socati.

Akkodhano'nupanāhī - amāyo rittapesuṇo;
kalyāṇamitto so bhikkhu - evaṃ pecca na socati.

Akkodhano'nupanāhī - amāyo rittapesuṇo;
kalyāṇapañño so bhikkhu - evaṃ pecca na socati.

Từ vựng đoạn 6

STT	Từ Pali	Nghĩa Việt liên quan đến đoạn kinh	Từ loại
1	Kodha	Sân giận	Tính
2	Upanāhin	Người ác ý	Danh, nam
3	Māya	Xảo trá, gian lận	Tính
4	Ritta	Trống rỗng, cạn sạch	Quá phân
5	Pesuṇaṃ	Sự vu cáo	Danh, trung
6	So~sa/taṃ~ tad/sā Eso~esa/etaṃ~ etad/ esā	Người ấy, vật ấy	Đại, nhân xưng/chỉ định 3
7	Ve	Thật vậy, đúng vậy [đem]	Phụ
8	Tādisaka	Như vậy	Tính
9	Bhikkhu	Tỳ kheo	Danh, nam
10	Evaṃ	Như vậy	Phụ
11	Pecca	Sau khi chết	Trạng
12	Na	Không	Phụ
13	Socati	Than van	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
14	Gutta	Được phòng hộ	Quá phân
15	Dvāra	Có giác quan	Tính

16	Sadā	Luôn luôn	Trạng
17	Kalyāṇa	Tốt đẹp, thiện	Tính
18	Sīla	Có giới	Tính
19	Mitta	Có bạn	Tính
20	Pañña	Có trí tuệ	Tính

Ngữ pháp đoạn kinh 6

STT	Điểm ngữ pháp	Tổng quát	Đoạn kinh 6
1	NA	NA	NA

Đoạn kinh 7 (MP)

Rājā āha: «Bhante Nāgasena, yo idha kālakato Brahmaloḥke uppajjeyya, yo ca idha kālakato Kasmīre uppajjeyya, ko cirataraṃ ko sīghataraṃ»ti?

«Samakaṃ, mahārāja»ti.

«Opammaṃ karohi»ti.

«Kuhim pana, mahārāja, tava jātanagaraṃ»ti?

«Atthi, bhante, Kalasigāmo nāma, tatthāhaṃ jāto»ti.

«Kīva dūro, mahārāja, ito Kalasigāmo hoti»ti.

«Dvimattāni, bhante, yojanasatāni»ti.

«Kīva dūraṃ, mahārāja, ito Kasmīraṃ hoti»ti?

«Dvādasa, bhante, yojanāni»ti.

«Imgha, tvaṃ mahārāja, Kalasigāmaṃ cintehi»ti.

«Cintito, bhante»ti.

«Imgha, tvaṃ mahārāja, Kasmīraṃ cintehi»ti.

«Cintitaṃ bhante»ti.

«Katamaṃ nu kho, mahārāja, cirena cintitaṃ, katamaṃ sīghataraṃ»ti?

«Samakaṃ bhante»ti.

«Evameva kho, mahārāja, yo idha kālakato Brahmaloḥke uppajjeyya, yo ca idha kālakato Kasmīre uppajjeyya, samakaṃ yeva uppajjantī»ti.

«Bhiyyo opammaṃ karohi»ti.

«Tam kiṃ maññasi, mahārāja, dve sakuṇā ākāseṇa gaccheyyūṃ, tesu eko ucce rukkhe nisīdeyya, eko nīce rukkhe nisīdeyya, tesam samakaṃ patitṭhitānaṃ katamassa chāyā paṭhamataraṃ pathaviyaṃ patitṭhaheyya, katamassa chāyā cirena pathaviyaṃ patitṭhaheyya»ti?

«Samakaṃ, bhante»ti.

«Evameva kho, mahārāja, yo idha kālaṃkato Brahmaloṃhe uppajjeyya, yo ca idha kālaṃkato Kasmīre uppajjeyya, samakaṃ yeva uppajjantī»ti.

«Kallo'si, bhante Nāgasena»ti.

Từ vựng đoạn 7

STT	Từ Pali	Nghĩa Việt liên quan đến đoạn kinh	Từ loại
1	Rājant	Vua	Danh, nam
2	Āha	Nói	Động, bất định, chủ động, mô tả
3	Bhante	Bạch Ngài [hô cách, số ít của Bhaddanta]	Danh, nam
4	Nāgaseno	Tỳ kheo Nāgasena	Danh, nam
5	Yo/yam/yā	Người mà, vật mà Mà người ấy, mà vật ấy Người nào, vật nào	Đại, quan hệ
6	Idha	Ở đây	Trạng
7	Kālo	Thì giờ	Danh, nam
8	Kata	Được làm xong	Quá phân
9	Kālakata	Đã chết	Tính
10	Brahmo	Phạm Thiên	Danh, nam
11	Loko	Cõi	Danh, nam
12	Uppajjati	Sinh ra	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
13	Ca	Và, hoặc [liệt kê]	Phụ
14	Kasmīraṃ	Xứ Kasmīra	Danh, trung
15	Ko/kiṃ/kā	Người nào, vật nào	Đại, nghi vấn
16	Cirataṛa	Lâu hơn	Tính
17	Sighataṛa	Nhanh hơn	Tính
18	(i)ti	[Trích dẫn]	Phụ
19	Samaka	Ngang nhau, bằng nhau	Tính
20	Mahant	Lớn	Tính
21	Opammaṃ	Ví dụ	Danh, trung

22	Karoti	Làm	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
23	Kuhiṃ	Ở đâu	Trạng
24	Pana	Và, rồi [đệm]	Phụ
25	Tvaṃ	Bạn, anh	Đại, nhân xưng 2
26	Jāta	Được sinh ra	Quá phân
27	Nagaraṃ	Thành phố	Danh, trung
28	Atthi	Thì, là, tồn tại	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
29	Kalasigāmo	Làng Kalasigāma	Danh, nam
30	Nāma	Tên	Trạng
31	Tattha	Ở đó, tại đó	Trạng từ
32	Ahaṃ	Tôi, ta	Đại, nhân xưng 1
33	Kīva	Bao nhiêu	Trạng
34	Dūra	Có khoảng cách	Tính
35	Ito	Từ đây	Trạng
36	Hoti	Thì, là, tồn tại	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
37	Dvi	Hai	Số
38	Mattaṃ	Lần	Danh, trung
39	Yojana	Đơn vị chiều dài	Danh, trung
40	Sata	Một trăm	Số
41	Dvādaśa	Mười hai	Số
42	Imgha	Nào, hãy xem [hô gọi]	Phụ
43	Cinteti	Nghĩ đến	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
44	Cintita	Được nghĩ	Quá phân
45	Katamo Katamaṃ Katamā	Cái gì, cái nào	Đại, nghi vấn
46	Nu	Rồi, thì [đệm]	Phụ
47	Cirena	Lâu	Trạng
48	Evameva	Cũng vậy	Phụ
49	Yeva	[nhấn mạnh]	Phụ
50	Bhiyyo	Thêm, nữa	Trạng
51	Taṃ	Như vậy	Trạng
52	Maññati	Nghĩ	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
53	Sakuṇo	Chim	Danh, nam
54	Ākāso	Bầu trời, không gian	Danh, nam
55	Gacchati	Đi đến	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
56	So~sa/taṃ~tad /Sā	Người ấy, vật ấy	Đại, nhân xưng/chỉ định 3
57	Eka	Một	Tính
58	Ucca	Cao	Tính

59	Rukkho	Cây	Danh, nam
60	Nisīdati	Đậu xuống	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
61	Nīca	Thấp	Tính
62	Patitṭhita	Ổn định, vững vàng	Quá phân
63	Chāyā	Bóng	Danh, nữ
64	Paṭhamatara	Sớm hơn	Tính
65	Pathavī	Mặt đất	Danh, nữ
66	Patitṭhahati	Đứng	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
67	Kalla	Khéo léo	Tính

Ngữ pháp đoạn kinh 7

STT	Điểm ngữ pháp	Tổng quát	Đoạn kinh 7
1	Trạng từ phái sinh	Trực bổ cách số ít của danh/tính từ có thể được dùng làm trạng từ, khi đó, trạng từ này không biến đuôi nữa	Samakam

Đoạn kinh 10 (AN)

tīhi, bhikkhave, dhammehi samannāgato bālo veditabbo. katamehi tīhi? accayaṃ accayato na passati, accayaṃ accayato disvā yathādhammaṃ nappaṭikaroti, parassa kho

pana accayaṃ desentassa yathādhammaṃ nappaṭiggaṇhāti. imehi kho, bhikkhave, tīhi dhammehi samannāgato bālo veditabbo.

“tīhi, bhikkhave, dhammehi samannāgato paṇḍito veditabbo. katamehi tīhi? accayaṃ accayato passati, accayaṃ accayato disvā yathādhammaṃ paṭikaroti, parassa kho pana accayaṃ desentassa yathādhammaṃ paṭiggaṇhāti. imehi kho, bhikkhave, tīhi dhammehi samannāgato paṇḍito veditabbo.

Chú giải:

- (1) catutthe **accayaṃ accayato** na passatīti attano aparādhamaṃ aparādhato na passati.
- (2) **accayato disvā yathādhammaṃ nappaṭikarotīti** “aparaddhamā mayā”ti ñātvāpi yo dhammo, tam na karoti, daṇḍakammaṃ āharitvā accayaṃ na deseti nakkhamāpeti.
- (3) **accayaṃ desentassa yathādhammaṃ nappaṭiggaṇhātīti** parassa “viraddhamā mayā”ti ñātvā daṇḍakammaṃ āharitvā khamāpentassa nakkhamati.
- (4) sukkapakkho vuttaṭṭhapakkhato veditabbo.

Từ vựng đoạn kinh 10

STT	Từ Pali	Nghĩa Việt liên quan đến đoạn kinh	Từ loại
1	Ti	Ba	Số
2	Bhikkhu	Tỳ Kheo	Danh, nam
3	Dhammo	Pháp	Danh, nam
4	Samannāgata	Có, được đầy đủ	Tính
5	Bālo	Kẻ ngu	Danh, nam
6	Vedeti	Biết	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
7	Katama	Gì, nào	Tính, nghi vấn
8	Accayo	Lỗi, sự lầm lẫn, sự ra đi, cái chết, sự vượt qua, sự chinh phục, sự vi phạm [nghĩa kĩ thuật theo tạng Luật]	Danh, nam
9	Na	Không	Phụ
10	Passati	Thấy	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
11	Disvā	Thấy	Động, bất biến
12	Yathā	Theo, đúng theo	Phụ
13	Paṭikaroti	Sửa chữa (lỗi), chuộc (lỗi), chống lại, cung cấp, nhận biết, canh chừng	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
14	Paṭi-	Chống lại, đối lập, hướng đến	Tiền tố
15	Para	Khác (người khác, vật khác)	Tính
16	Kho	[đệm]	Phụ
17	Pana	Và [đệm]	Phụ
18	Deseti	Thuyết, chỉ ra, thể hiện, trình bày, dạy, thú nhận	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
19	Paṭiggaṇhāti	Nhận, chấp nhận, nhận lỗi [nghĩa kĩ thuật theo tạng Luật], tha lỗi [nghĩa kĩ thuật theo tạng Luật]	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
20	Ayaṃ/idaṃ~ Imaṃ/ayaṃ	Người này, vật này	Đại, nhân xưng/chỉ định, 3
21	Paṇḍito	Bậc trí	Danh, nam
22	Catuttha	Thứ bốn	Tính

23	Attan	Bản thân, mình	Danh, nam
24	Aparādhō	Tội, lỗi, sự phạm tội	Danh, nam
25	Ahaṃ	Tôi, ta	Đại, nhân xưng, 1
26	(i)ti	[Ký hiệu trích dẫn]	Phụ
27	Ñatvā	Biết	Động, bất biến
28	Pi	Và [đệm]	Phụ
29	Yo/yaṃ/yā	Người mà, vật mà Mà người ấy, mà vật ấy Người nào, vật nào	Đại, quan hệ
30	So~sa/taṃ~taḍ /Sā	Người ấy, vật ấy	Đại, nhân xưng/chỉ định 3
31	Karoti	Làm, thực hiện	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
32	Daṇḍo	Thân cây, gỗ, gậy đi đường, gậy đánh đập, cú đánh, hình phạt, sự trừng phạt	Danh, nam
33	Kammaṃ	Nghiệp, việc làm	Danh, trung
34	Āharitvā	Mang đến, tạo ra, mang về	Động, bất biến
35	Khamāpeti	Xin tha thứ, xin lỗi, tạ lỗi	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
36	Khamati	Kiên nhẫn, chịu đựng, chấp nhận, tha thứ, phù hợp, chấp thuận	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
37	Sukkaṃ	Màu trắng, sự tinh khiết, sự tốt, sự tươi sáng	Danh, trung
38	Sukka	Đức hạnh	Tính
39	Pakkho	Phần, đoạn, nhóm, người què, rìa, cánh	Danh, nam
40	Vutta	Được nói	Quá phân
41	Paṭipakkho	Phản đối nghịch, phản ngược lại	Danh, nam

Ngữ pháp đoạn kinh 10

Điểm ngữ pháp: sở hữu cách độc lập [Genitive absolute]

Công thức này cơ bản gồm: một danh từ ở sở hữu cách + một phân từ ở sở hữu cách
Phân từ đó có thể là hiện tại phân từ, hoặc quá khứ phân từ.

Ý nghĩa: diễn tả một sự kiện diễn ra đồng thời (nếu là hiện tại phân từ) hay diễn ra trước (nếu là quá khứ phân từ) hành động của động từ chính. Trong phần này, chúng ta học về hiện tại phân từ trước. Ví dụ:

[**tassa bhuñjantassa**] ahaṃ gacchāmi = [trong khi anh ta đang ăn] thì tôi đi

Đọc đoạn kinh trên và xem xét/xử lý các vấn đề sau:

[1] Đọc qua một lượt đoạn kinh rồi trở lại câu đầu xác định công thức cú pháp của từ **veditabbo**. Gợi ý: nó kết hợp với mấy danh từ và/hay tính từ? Nó kết hợp với danh từ cách gì?

[2] Xác định nghĩa chính xác của từ **accayaṃ**

Đọc chú giải và xem xét/xử lý các vấn đề sau:

[1] **Accayato** là danh từ xuất xứ cách số ít được thành lập theo công thức: danh từ nguyên mẫu + hậu tố -to. Theo giáo trình chúng ta học, thì xuất xứ cách được thành lập kiểu này chỉ có hàm ý chỉ nguồn [ablative of origion], tức chỉ nơi xuất phát ra cái gì đó. Đối chiếu với nghĩa lý đoạn kinh này, thì điều đó còn đúng không?

[2] Câu chú giải thứ (3), chủ từ của động từ bất biến **ñatvā, āharitvā** là ai. Bạn có nhận xét chung gì về vấn đề chủ từ của động từ bất biến và chủ từ của động từ chính?

[3] Câu chú giải thứ (2), hãy nhận xét nhóm từ [na deseti nakkhamāpeti] có gì lạ (hay bình thường) theo bạn. Thử lý giải từ **na** trong **nakkhamāpeti**. Gợi ý: từ **na** kết hợp với từ còn lại theo nguyên tắc gì?

Bài đọc thêm

[1] Kim ākaṅkhe sūkarā ce na bhava sūkararavo? (Ngạn ngữ Anh)

STT	Từ Pali	Nghĩa Việt liên quan	Từ loại
1	Ko/kim/kā	Người nào, vật nào Cái gì	Đại, nghi vấn
2	Ākaṅkhati	Trông mong, kì vọng	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
3	Sūkarō	Con heo, con lợn	Danh, nam
4	Ce	Nếu	Phụ
5	Na	Không	Phụ
6	Bhavati	Thì, là, tồn tại	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
7	Sūkararavo	Tiếng heo kêu [ừ ừ]	Danh, nam
Ghi chú ngữ pháp		NA	
Câu gốc Anh hiện đại		<i>What can you expect from a pig but a grunt?</i>	

[2] Yaṃ cakkhusmiṃ apassante, tena na cittaṃ socati (Ngạn ngữ Anh)

STT	Từ Pali	Nghĩa Việt liên quan	Từ loại
1	Yo/yaṃ/yā	Người mà, vật mà Mà người ấy, mà vật ấy Người nào, vật nào	Đại, quan hệ
2	Cakkhu	Con mắt	Danh, trung
3	Passati	Thấy	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
4	So~sa/taṃ/sā	Người ấy, vật ấy	Đại, nhân xưng/chỉ định 3
5	Na	Không	Phụ
6	Cittaṃ	Tâm	Danh, trung
7	Socati	Buồn rầu	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
Ghi chú ngữ pháp		NA	
Câu gốc Anh hiện đại		<i>What the eye doesn't see, the heart doesn't grieve over</i>	

[3] Kātabbāṃ bhava cakkhunā issarassa seyyaṃ, na hatthehi (Ngạn ngữ Anh)

STT	Từ Pali	Nghĩa Việt liên quan	Từ loại
1	Kātabbā	Sẽ được làm	Tương phân
2	Bhavati	Thì, là, tồn tại	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
3	Cakkhu	Con mắt	Danh, trung
4	Issaro	Ông chủ, người chủ	Danh, nam
5	Seyyaṃ	Tốt hơn	Trạng
6	Na	Không	Phụ

7	Hattho	Tay	Danh, nam
Ghi chú ngữ pháp		NA	
Câu gốc Anh hiện đại		<i>The eye of a master does more work than both his hands</i>	

[4] Yam saccam bhavē, tam abbhutatarāma mañña bhavē (Ngạn ngữ Anh)

STT	Từ Pali	Nghĩa Việt liên quan	Từ loại
1	Yo/yam/yā	Người mà, vật mà Mà người ấy, mà vật ấy Người nào, vật nào	Đại, quan hệ
2	Saccam	Sự thật, chân lý	Danh, trung
3	Bhavati	Thì, là, tồn tại	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
4	So~sa/tam/sā	Người ấy, vật ấy	Đại, nhân xưng/chỉ định 3
5	Abbhuta	Lạ lùng	Tính
6	-tara	Hơn [ghép vào làm tính từ so sánh hơn]	Hậu tố
7	Mañña	Sự tưởng tượng	Danh, trung
Ghi chú ngữ pháp		NA	
Câu gốc Anh hiện đại		<i>Fact is stranger than fiction</i>	

[5] Samā pathavī bhavēyya vivaritabbā bālakassa akiñcanassavā raññovā (Horace)

STT	Từ Pali	Nghĩa Việt liên quan	Từ loại
1	Sama	Vô tư, không thiên vị	Tính
2	Pathavī	Mặt đất, đất	Danh, nữ
3	Bhavati	Thì, là, tồn tại	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
4	Vivaritabba	Sẽ được mở	Tương phân
5	Bālako	Đứa con	Danh, nam
6	Kiñcano	Người có tài sản	Danh, nam
7	Vā	Và, hoặc	Phụ
8	Rājant	Vua	Danh, nam
Ghi chú ngữ pháp		NA	
Câu gốc Latin		<i>Aequa tellus pauperi recluditur regumque pueris</i>	

[6] Appasmim iṇasmim karonte iṇāyikaṃ, garu arim (Laberius)

STT	Từ Pali	Nghĩa Việt liên quan	Từ loại
1	Appa	Ít	Tính
2	Iṇam	Món nợ	Danh, trung

3	Karoti	Làm, tạo ra	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
4	Ịṇāyiko	Con nợ	Danh, nam
5	Garu	Nặng, nhiều	Tính
6	Ari	Kẻ thù	Danh, nam
Ghi chú ngữ pháp		@ Giản lược động từ @ [Garu] trong câu là chủ cách, số ít, trung tính	
Câu gốc Latin		<i>Aes debitorem leve, gravius inimicum facit</i>	

[7] Pāpassa dhammo na ruppeyya nītiyā yā bhavē anantaram (Ngạn ngữ Latin)

STT	Từ Pali	Nghĩa Việt liên quan	Từ loại
1	Pāpaṃ	Việc ác	Danh, trung
2	Dhammo	Bản chất	Danh, nam
3	Na	Không	Phụ
4	Ruppati	Thay đổi	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
5	Nīti	Luật lệ	Danh, nữ
6	Yo/yaṃ/yā	Người mà, vật mà Mà người ấy, mà vật ấy Người nào, vật nào	Đại, quan hệ
7	Bhavati	Thì, là, tồn tại	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
8	Anantaram	Sau đó	Trạng
Ghi chú ngữ pháp		NA	
Câu gốc Latin		<i>Aestimatio delicti praeteriti ex post facto non crescit</i>	